

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

**Meditationum evangelicarum pars secunda, hoc est:
Solida, ad discendam & exercendam, ex evangeliis tam
dominicalibus quam festivalibus Christi & sui-ipsius
notitiam, informatio**

Creide, Hartmann

Francofurti ad Moenum, 1682

In feso pentecostes

[urn:nbn:de:bsz:31-126164](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-126164)

bum corporis curandum, ac verbum Dei, ad animas delassatas reficiendas. Sap. 16. v. 12.

Nulla perlarum aqua æq; pretiosa est ad cor roborandum, ac verbum Dei ad animam recreandam. Matth. 13. v. 45. Psalm. 119. vers. 50.

Quid pulchrius est pascuo herbofo? Et tamen verbum Dei multo pulchrius est. Psalm. 23. v. 2. Quid dulcius melle? & tamen eloquia Dei dulciora sunt. Psalm. 119. v. 103.

Quid preciosius auro? & tamen verbum Dei super aurum obrizum pretiosum est. Psalm. 19. v. 11.

O quàm bene fit eleganti flosculo, quando in vehementi æstu aqua humectatur? Tune enim caput languidum vicissim erigit, & reficitur, ut æquè pulchrè ac antea florescat. Ita res se habet cum piis Christianis: quando pluvia verbi divini suavissima, in æstu graviorum tentationum irrigantur, quibus interius & exterius delassabantur, ut continuò vires recuperent, &

animam suam alloquantur: Revertere in requiem anima mea. Psalm. 116. v. 7. Et iterum: Quare tristis es anima mea, & quare conturbas me? spera in Deo. Psalm. 42. vers. 6.

In vita æterna hoc gaudium perfectum erit, nullaque ægritudine contaminabitur, aut interrumpetur: idèd Paulus vocat consolationem æternam, 2. Thess. 2. v. 16. Ubi Deus ubera consolationum nobis exhibebit, Esa. 66. v. 11. ut dies luctus nostri compleantur, Esa. 60. v. 20. ubi gaudebimus & exultabimus, in his quæ Deus creavit Esa. 65. v. 18. In novo cælo & terra nova, in quibus justitia habitat. 2. Petr. 3. v. 13.

Quod nobis omnibus ex gratia largiri dignetur Deus cælestis Pater, per Jesum Christum, filium suum, Servatorem nostrum, in Spiritu Sancto, perpetuò laudandum, nunc & in secula!

Amen.

In Festo Pentecostes.

Evangelium Ioh. 14. v. 23. -- 31.

EXORDIUM.

CUM DEUS in principio cælum & terram creasset, terra erat inanis & vacua, & tenebræ erant super faciem abyssi: & Spiritus Domini incubabat aquis, Gen. 1. v. 1. seqq.

Hæc brevis descriptio est, divini & incomprehensibilis operis, quo supremum Numen è luce inaccessibili prodiit, 1. Tim. 6. v. 16. & ex nihilo primùm informe chaos, in quo omnia elementa adhuc confusè permixta erant, deinde autem, mediante illâ masâ, omnes creaturas intra sextiduum, per infinitam suam sapientiam

& potentiam creavit, donec tandem hic κόσμος κόσμος affabrè perfectus & consummatus fuit. In hoc opere Spiritus quoque Sanctus virtutem suam exeruit, incubabat enim aquis, h. e. uti Basilus M. explicat, καὶ τὴν εἰκόνα ὄρνιθος, ad similitudinem avis, aut gallinæ, quæ ovis incubat, caq; fovet, dum pullos excludat.

Hoc consolatione plenum est. Sicut enim tum temporis Deus Spiritus S. in prima creatione, divinâ suâ virtute, immensum illud chaos, ex quo cælum & terra, cum omnibus, quæ in iis sunt, formanda erant, fecun-

D d 3

davit

davit, & deinde per verbum Dei FIAT fucceffivè omnia producta funt: fic etiam non otiofus eft, in fecunda creatione, nempe in fpirituâ regeneratione, fine qua nemo in regnum Dei introire potefl, Joh. 3. v. 5. Naturâ enim in peccatis mortui fumus, Eph. 2. v. 4. Et ficuti homo mortuus, feipfû excitare nequit ad vitam hanc naturalem: multò minus nos ad fpiritualem regenerationem aliquid conferre poffumus. Sed hoc Spiritûs S. opus eft: qui cor lapideum de carne noflra auferre, Ezech. 36. v. 26. & contrâ cor mundum creare, & fpiritu rectum in vifceribus noflris innovare potefl, Pfal. 51. v. 12. quod quidem præflat in baptifmate, quod propterea lavacrum regenerationis & renovationis Spiritûs Sancti appellatur, Tit. 3. v. 5. nec non per verbum veritatis, quo nos gignit voluntariè, ut finus primitiæ aliqua creaturarum ejus Jac. 1. v. 18.

Sicut itaque hætenus de beneficiis Dei Patris, qui proprio Filio non pepercit, Rom. 8. v. 12. & filii Dei, qui propter delicta noflra traditus eft, & refurrexit propter justificationem noflram, Rom. 4. v. ult. in ecclefia multifariam actum eft: fic quoque hodierno *pentecofles fefto* tertiæ perfonæ mentio injicitur, quomodo juxta promiffionem Chrifti, fuper Apoftolos defcenderit, eodemque fapientiâ & intelligentiâ, virtute & robore ita impleverit, ut animosè cum ftupore omnium, in omnibus linguis, Jefum Nazarenum prædicaverint, ficut S. Lucas memorat, Aët. 2. v. 4.

In prælecto Evangelio, proprietates difcipulorum verè Pentecoflialium nobis defcribuntur, fi donis Spiritûs S. gratiofis impleri velint.

Absque ulteriori igitur præloquio ad illud conferemus nos, meditatiuri ex eodem:

I. Ἀἰβρωπολογία sive notitiam noflri.

II. Χριστολογία, sive notitiam Chrifti.

J. J.

Exegefis.

RAhab tenebatur *funiculum coccineum in feneftra ligare*, per quem exploratores Jofuæ demiferat: ut effet fignum, quod domus ejus agnofceretur, & in excidio urbis ab interitu præfervaretur, Jof. 2. verf. 18. 214

Spiritus Sanctus domum & habitaculum fuum habet in cordibus fidelium. Signum verò quo illud agnofcitur, eft funiculus coccineus meriti pretiofiffimi, Domini & Servatoris noflri Jefu Chrifti, quo fervati, & ab interitu æterno præfervati fumus; eundem in feneftra ligemus oportet, h. e. fic luceat lux noflra coram hominibus, ut videant opera noflra bona, & glorificent patrem noflrum, qui in cœlis eft, Matth. 5. v. 16. Quæ verò opera bona effe debeant, quibus fidem noflram demonflremus, Servator nofler indicat in prælecto Evangelio, inquit: Si quis diligit me, sermonem meum fervabit &c.

Nos an fam hinc arripimus, Ἀἰβρωπολογία sive notitiam noflri difcendi, quando intuemur:

I. *Dilectionis Chrifti commendationem*, Si quis diligit me, inquit Chriftus, sermonem meum fervabit. Ex quo apparet, optimè fieri, fi ante omnia dilectio Chrifti cordibus noflris implantetur, fcire enim caritatem Chrifti fupereminens fcientia eft, Eph. 3. v. 19. Et quidni diligere mus ipfum, cum prior nos dilexerit? 1. Joh. 4. 19.

Quid ipfum permovit, quod homo factus fuerit? quæ caufa, quod feipfum exinan-

naniverit, formam ſervi accipiens, factusq; patri obediens uſque ad mortem, mortem autem crucis? Phil. 2. v. 7. 8. Certè nil niſi caritas, quã te & me, & omnes peccatores amplexus eſt, unde Eccleſia:

Te tanta caritas coëgit Jeſule,
Ut magna nobis impetrareſ ſan-
guine,

Et expiato debito,

Nos reddereſ gratos Deo.

*Herr/dein Lieb/ſo groß Dich bezwungen
hat!*

*Daß dein Blut an uns groß Wunder
that!*

Und bezahlet unſer Schuld!

Daß uns Gott iſt worden huld.

Quinimò in hoc nondum deſiit, ſed adhuc hodie caritatem ſuam multis modis probat, dum non tantum annum coronat benignitate ſua, Pſal. 65. v. 12. ut veſcentes ſaturemur, Joel. 2. v. 26. ſed & amat animam noſtram, Eſa. 38. v. 17. & quomodo ſi cui mater blandiatur, ita conſolatur nos, Eſa. 66. v. 13. curat nos, ſicut medicus infirmum, & ſanat omnes infirmitates noſtras, Pſal. 103. v. 3. ducit nos uſque ad mortem, Pſal. 40. v. ult. prehendit nos manu ſua, ut nemo rapere poſſit, Joh. 10. v. 28. deducit nos, ſuper ſemitas juſtitiæ, Pſalm. 23. v. 3. & cum ceciderimus, ſuſtentat manu ſua, Pſalm. 37. v. 24. & extollit nos, Pſalm. 147. verſ. 6.

Hi ſunt *ſuniculi caritatis*, quibus nos ad ſe trahit. Oſe. 11. v. 4. Et veluti aliàs benefactores noſtros diligimus: ſic multò magis decebit nos Chriſtum diligere, qui adeò præclare de nobis meritus eſt, ut in æternum ſat dignas referre gratias non poſſimus. Majorem dilectionem nemo habet, quàm ut animam ſuam ponat

quis pro amicis ſuis, Johan. 15. v. 13. at ille vitam pro nobis profudit, cum adhuc peccatores eſſemus, Rom. 5. v. 8. hinc de ardentiffimo in nos amore judicare poterimus. In hoc cognovimus caritatem, quoniam ille vitam ſuam pro nobis poſuit, ait Johannes 1. ep. 3. v. 16. *Æquum igitur erit, ut viciffim eum diligamus, & ſerviamus illi, in ſanctitate & juſticia.* Luc. 1. v. 75. Qui hoc non facit, ſit anathema, Maranatha, 1. Corinth. 16. verſ. 22.

Hic proba te, mi Chriſtiane! utrum Chriſtum reciprocè dilexeris, ut debitum tuum requirit?

Nemo quidem noſtrùm facilè erit, qui ſe Chriſtum diligere, non videri velit. Sed nudum dicere non ſufficit, Deus enim cor intuetur, 1. Sam. 16. v. 7. Cordiali itaque dilectione opus erit, juxta illud Davidis: *Diligam te Domine.* Pſal. 18. v. 1. ſeqq.

Judæi in V. T. tenebantur Deo ſtatis temporibus pretioſa ſacrificia offerre, de bobus, ovibus, oleo &c. In conſecratione templi Salomo immolavit Domino, boum viginti duo millia, & ovium centum viginti millia, 1. Reg. 8. v. 63. Idem fecit Joſia, 2. Chron. 35. v. 7. 18.

Ejuſmodi præceptis Deus in novo teſtamento hodie nos non onerat; *ſed nihil à nobis requirit, niſi dilectionem*, in qua ſola Chriſtianiffimus noſter verſatur, Matth. 22. v. 37. 40.

Omnes *reliquæ virtutes moleſtias ſuas habent*, quas illi ſentiunt, qui iisdem operam navare volunt. *Temperantia debilitat corpus. Humilitas deſpicitur. Patientia per crucem exercetur, & ſic ulterius.* Sed dilectio nil niſi voluptatem & lætitiã gignit, & quaſi condimentum eſt, quo

quo vita hæc dulcis, & omnis adverfitas tollerabilis redditur, ut exemplum Jacobi probat, Gen. 29. v. 20.

Ita fi Christum verè diligimus, nihil ad eò moleftum eft, quin ejus causâ perferre velimus. Caritas enim omnia fuffert, omnia fperat, omnia fuffinet, 1. Cor. 13. v. 7.

Olim in Cœnobiis nonnullis SS. Trinitas fic depicâ fuit, ut fuper perfonam Patris hæc verba fcripta fuerint: *Dilexi te, difce diligere me.* Super Filium: *Ex me dignitas tua.* Et fuper Spiritum Sanctum: *Mundata es caro, noli amplius peccare.*

Hæc nos quoque recordabimur. Omnes enim SS. Trinitatis perfonæ amorem fuum in nos effuderunt: *Pater filium tradendo,* Rom. 8. verf. 32. *Filius: fanguinem fundendo,* Hebr. 9. v. 12. *Spiritus Sanctus gratiam conferendo,* tanquam fpiritus gratiæ, Zach. 12. v. 10. & fanctificationis, Rom. 1. verf. 4.

Amorem itaque ei noftrum viciffim exhibeamus, dicentes animæ noftræ: *Benedic anima mea Domino, & omnia, quæ intra me funt,* &c. Pfal. 103. v. 1. 5.

Hoc debitum noftrum Pentecofiale eft, fi donis gratiæ Spiritus Sancti frui cupimus, ego diligentes me diligo, inquit cœleftis fapientia, Prov. 8. v. 17.

II. *Verbi divini observationem.* Si quis diligit me, fermonem meum fervabit, inquit Christus. Non dicit, audiet fermonem meum: etfi enim hoc tanquam pars neceffaria, ad cultum Dei requiritur, fides enim ex auditu eft, Rom. 10. v. 17. attamen non fufficit, fecus enim Herodes quoque beatitudinem confeutus effet, de quo Evangelifta memorat, quod Baptiftam libenter audierit, Marc. 6. v. 21. fed facta

fequi debent, ut ea, quæ in templo audivifti, in corde bono & fincero retineas, & fructum afferas in patientia, Luc. 8. v. 15. Jac. 1. v. 22. 23.

Hic examines velim te, utrum etiam afidus auditor & faâor verbi Christi exfireris?

Equidem, in toto orbe nullus hominum invenietur, qui verbum Christi omni ex parte implere valeat, ob peccatum, quod in carne noftra habitat, & tenaciter inhaeret, Hebr. 12. v. 1. ut fapientes fimus, ad faciendâ mala, bene autem facere nefciamus, Jerëm. 4. v. 22. imò volentibus nobis facere bonum, malum adjacet, Rom. 7. v. 21. Sed Christum in auxilium adhibeamus, & quod nobis deeft, per obedientiam ejus perfectam, quam legi præftitit, fide verâ refarciamus; propterea enim factus eft nobis à patre fapientia, & juftitia, & fanctificatio, & redemptio, 1. Cor. 1. v. 30. ut omnia, quibus deficiamus, ab eo petamus, & de plenitudine ejus gratiam pro gratia accipiamus, Joh. 1. v. 16.

Requitur hic

I. *Fiducia cordis.* Alexander M. reperto inter thefauros Darii aureo fcriniolo, margaritis & gemmis quàm pretiofiffimè exornato, cum quæreretur, in quem ufum deftinandum effet, aliis aliud fuadentibus, dixit: *huic optimè fervanda dabuntur fcriptis Homeris,* quæ tanti faciebat, ut in bello femper fecum portaret, iisque pro pulvinari uteretur. Nos habemus verbum Christi, ficut in fcriptis Mofis, Prophetarum, Evangeliftarum & Apoftolorum continetur, id fuper millia auri & argenti æftimemus, Pfalm. 119. v. 72. Sed & *elegans fcriniolum* habemus, quod eft cor noftrum, quod

quod Chriftus fide purificavit, Act. 15. v. 9. unde ait : Da mihi fili cor tuum. Prov. 23. v. 16. in eo reponamus thefaurum hunc. Et quando audimus promiffiones gratiæ, ex Ezech. 33. verf. 11. Matth. 9. verf. 14. & fimiles, cordibus noftris eas excipiamus, & verâ fide apprehendamus, nec dubitemus, quin Chriftus, quæ promiffit, reipsâ impleturus fit. Num. 23. v. 19. 20.

Imprimis quilibet beneficia, à Chrifto univerfo mundo exhibita, in individuo fibi cum Paulo applicare debet, Galat. 2. verf. 20.

Idem fecerunt Hiob, Job. 19. v. 25. Thomas, Joh. 20. v. 28. & Iatro, Luc. 23. v. 43. Quod fi ita fermonem Chrifti fervaverimus, viciffim fervabit ille, quod promiffit nobis Efa. 54. v. 10.

2. *Confeflio oris*, à qua nulla pericula, imò nec mors ipsa nos abterrere debent, quin Chrifto ufque ad mortem fideles fimus, Apoc. 2. v. 10. Rom. 10. v. 10.

Exemplo Eleafaris, 2. Macc. 6. v. 24. & Apoftolorum, Act. 5. v. 9. Unde Chriftus: Qui confitebitur me coram hominibus, confitebor & ego eum. Matth. 10. v. 32.

3. *Conformitas operis*. Ut Chrifto obedientiam præstemus, in iis, quæ præcepit nobis. Vos amici mei eftis, fi feceritis, quæ ego præcipio vobis. Joh. 15. v. 14.

Vocat autem ad penitentiam, Matth. 4. v. 17. Vocat ad crucem fufcipiendam, Luc. 9. v. 23. Jacob. 1. v. 12. Vocat ad dilectionem, Joh. 13. v. 34. In quibus omnibus ei obedire tenemur, fi difcipuli genuini Pentecofiales efle velimus. Joh. 8. v. 32.

III. *Salutarem agitationem*. Quam Spiritus Sanctus refpectu fidelium efficit tripliciter:

1. *Omnia suggerit*. Ille vos docebit

omnia; & suggeret vobis omnia, quæ dixi vobis, inquit Chriftus.

Nos vivimus hic in terra oblivionis, Pf. 89. v. 31. facile obliuifcentes eorum, quæ audivimus & didicimus, ideò Spiritus Sanctus in hunc finem miffus eft, ut ea nobis in memoriam revocare debeat. *Imprimis in fpiritalibus tentationibus*, ubi ad pacem amaritudo amara, ficut Hiskia contigit, Efa. 38. v. 17. Et quamvis pius Chriftianus copiâ dictorum confolatoriorum inſtructus fuerit, ut nihil fibi defuturum exiftimet: fubinde tamen fit, ut eorum tempore tentationis recordari non poſſit, quod ipſi Luthero accidit: iccirco non leve officium eft, fi Spiritus Sanctus ea nobis ſuggerat, quod non modò grato animo agnoſcere, ſed & Spiritus Sancti commonefactioni locum relinquere tenemur, ſic operatio non deerit, ſed in mediis afflictionibus guſtabimus, quàm bonus fit Dominus, Pfal. 34. v. 9. Tob. 3. v. 22.

2. *Merum expellit*, ideò dicit Chriftus difcipulis, quibus Spiritum Sanctum promiferat: Non turbetur cor veſtrum, neque formidet. q. d. Ad patrem quidem per paſſionem & mortem abire teneor, at non relinquam vos orphanos, ſed alium paracletum mittam, qui vices meas expleat, & in omnibus adverſitatibus adſiſtat & conſoletur. Quod reipsâ quoque comperierunt. Antea enim adeò meticuloſi & exanimati erant, ut Petrus qui animoſiſſimus videri volebat, ancillæ metu, Magiſtrum ſuum ternâ vice abnegaret, Matth. 26. v. 69. Cæteri planè auffugiebant, & oblerato conclavi ſe includebant, ne à Judæis prehenderentur, verentes, Joh. 20. v. 19.

Sed in Pentecofles feſtò virtute ex alto inſtructi, & Spiritu Sancto donati:

Ec ejuſ

ejus virtute tantoperè animati sunt, ut tanquam leones ignem spirantes incedentes, nullum periculum declinaverint, quin potius gavisi fuerint, quoniam digni habiti essent, pro nomine Jesu contumeliam pati, Act. 5. v. 41.

3. *Gaudium accendit*, in cordibus fidelium, ut illi in morte sua sperent, Prov. 14. v. 32. & cum Paulo dicant: *ἠνιδουλιαν ἔχω*, Phil. 1. v. 23. Est enim spiritus lætitiæ, Psal. 51. v. 14. qui inter alios præclaros fructus quoque gaudium in cordibus suorum accendit, Gal. 5. v. 22. Ne verus Christianus deficiat in tribulationibus suis, Eph. 3. v. 13. quia adspicit in remunerationem, Hebr. 11. v. 26. Rom. 8. v. 18.

Hic inspicias te, mi Christiane! an hunc Spiritus Sancti motum, in te deprehendas?

Hoc non insuper habendum est. Quicumque enim Spiritu Dei aguntur, hi sunt filii Dei, Rom. 8. v. 14. Naturâ non sufficientes sumus, cogitare aliquid à nobis, 2. Cor. 3. v. 5. Sed Spiritus Sanctus operatur in nobis, & velle & perficere, Phil. 2. v. 13. Impellit nos ad veritatem, ut eandem non modò loquamur, Zach. 18. v. 19. sed & faciamus, 1. Joh. 1. v. 8. Est enim spiritus veritatis, Joh. 16. v. 13. Impellit nos ad beneficentiam erga egenos, est enim spiritus bonus, Psal. 143. v. 10. Impellit nos ad patientiam, ut cum Hiobo dicamus: Si bona susceperimus Job. 2. v. 10. Fructus enim ejus sunt, caritas, gaudium, pax, longanimitas &c. Gal. 5. v. 22. Impellit nos ad orationem, est enim spiritus gratiæ & precum, Zach. 12. v. 10. & postulat pro nobis gemitibus inenarrabilibus, Rom. 8. v. 26.

Et hic impulsus tam efficax est, ut à nulla creatura impediri possit. Hinc factum,

quod S. Martyres nulla Persecutorum tormenta, imò ne mortem ipsam perituerint. Exemplo sit Stephanus, Act. 7. v. 55. Paulus, Act. 20. v. 23. Hinc est, quod veri Christiani gloriantur in tribulationibus, quia caritas Dei diffusa est in cordibus nostris, per Spiritum Sanctum, Rom. 5. v. 3. 5.

Non autem impulsus hic more Anabaptistico vel Enthusiastico intelligendus est: sed oritur ex verbo, & fit cum verbo, hoc est testimonium spiritus, Joh. 5. v. 39.

Ubi igitur verbum repellitur, Spiritus Sanctus quoque operationem suam exercere nequit: sed ut de Phariseis dicitur, spernunt illi consilium Dei adversus seipsum, Luc. 7. v. 30. Unde Augustinus: *Ita aguntur pii, ut etiam agant.* Quod fit, si verbum cum mansuetudine suscipiant, Jac. 1. v. 21. nec Spiritui Sancto resistant. Act. 7. vers. 51.

Hinc itaque quilibet se probare poterit, à quo regatur.

Quod si in omnibus flagitiis volutes te, non gloriari poteris, te Spiritu Sancto agi, is enim effugit fictum, Sap. 1. v. 5. Tob. 6. v. 17. *Ubi vita agitur, qualis est porcorum, ibi non est Deus, sed Demones,* Nazianzeno asserente. Sapere enim carnis, inimicum est Deo, Rom. 8. v. 7. Unde quotidie suspiremus: *Cornundum crea in me Deus, & spiritum firmum innova in visceribus meis.* Psal. 51. v. 12. 14.

De Secundo.

Pergemus nunc ad alteram partem, *ἡ νοσῖαν*, sive *notitiam Christi* meditaturi. Hic nobis in hoc Evangelio proponitur:

I. Tanquam Patris legatus, idè dicit Christi-

Chriftus : Sermo, quem audiftis, non eft meus, fed ejus, qui mifit me, patris.

Deus eft fpiritus, Joh. 4. v. 24. Et habitat in luce inaccessibili, 1. Tim. 6. v. 16. Quando igitur cum homine colloqui aut agere vult, aut in forma peregrina apparet, uti Abrahamo, Gen. 18. v. 1. aut utitur mediatore, ficut, cum legem promulgaret in monte Sinai, Exod. 32. v. 1. Act. 7. v. 30. Neque enim nos vocem ejus audire & perferre poffumus, ficut nec Ifraëlita tonitrua, & lampades, & fonitum buccinæ, Exod. 20. v. 19.

Idem in his diebus noviffimis præftitit, quibus locutus eft nobis in filio, Hebr. 1. verf. 2. Hic quali magnus ille Cancellarius fuit, qui quæcunque audivit à patre, nobis nota fecit, Joh. 15. v. 15. Et poftquam carnem noftram affumfit, & frater nofter factus eft, Hebr. 2. v. 14. 17. eò minus eum metuere, fed cum fiducia ad thronum gratiæ ejus adire poffumus, Hebr. 4. v. 16. & difcere quæ nobis defunt, nempe manfuetudinem, & cordis humilitatem, Matth. 11. v. 19.

Spartani in ufu habebant, ut uno faltem legato miffo, negotia fua apud exteros Reges tractarent. Hoc aliquando finiftrè exceptum, & pro contentu habitum eft: & quamvis legatus, fe unum ad unum miffum effe, excufaverit, tamen Rex ille in data refponfione acquiefcere non voluit. Magnates enim plerumque in hoc magnificentiam fuam manifeftant, ut non modò primarios viros ablegent: fed magno quoque comitatu eos exornent, quò magnificè ingredi, & pompam Principum fuorum præfentare poffint.

Nihil autem hoc faciendum eft, refpectu legationis, quam Deus cœleftis Pater, ad

nos mifit. Ubi enim venit plenitudo temporis, mifit Deus Filium fuum, Gal. 4. v. 4.

Licet igitur ille, fine omni pompa, in fervi forma, in terris lefe exhibuerit, Phil. 2. v. 7. non tamen propterea ipfum defpiciamus, fi quidem à Deo miffus eft, & omnia nobis ad falutem neceffaria, manifeflavit. Joh. 1. v. 18.

Exemplo nobis funt Judæi, qui legatum hunc rejecerunt, ideò Deus eos abjecit, & per totum orbem difperfit, ut ficut populus direptus & prædæ expositus, Efa. 42. v. 22. in execrationem, in ftuporem, in maledictionem, & in opprobrium, Jer. 44. v. 12. Hinc cautius mercari difcentes, ab ejuſdem contentu nobis caveamus. Deuter. 18. v. 18. 19.

II. *Tanquam hoſpes pergratus*, qui cum Patre & Spiritu Sancto ad fe diligentes veniet, & manſionem apud eos facturus eft.

Hæc maxima gloria eft.

Magi Chaldaici, habitationem Deorum cum hominibus impoffibilem reputabant, Dan. 2. v. 11. Sed fi ad tempus N. T. vivi perveniſſent, aliter ſenſiſſent. Tunc enim caro facta eft, & habitavit in nobis. Joh. 1. v. 14.

Horatio & Virgilio maximo honori datur, quod Imperator Auguſtus identidem in medio ipſorum reſederit. Sed quid hoc refpectu ejus æſtimandum, quod non Imperator Auguſtus, fed Spiritus Sanctus domicilium ſuum in cordibus noſtris figat. Neque enim Virgilium à Melancholia, & Horatium ab oculis lippis, quibus illi laborabant, præſervare potuit, licet medius ipſos interſederit.

At Spiritus Sanctus Melancholiam & triftitiam eximere valet, miſſus enim eſt,

Ecce 2 ut

ut consolaretur lugentes, Esa. 61. v. 2. Quod & præstitit, dum patrem suum clarificavit, Joh. 17. v. 4. ut cor ejus introrspicere possimus, quomodo in nos affectus sit. Propterea quoque dicit: ipse pater amat vos, quia vos me amastis, & credidistis, quia ego à Deo exivi, Joh. 16. v. 27. Præstat idem quotidie, per Spiritum suum Sanctum, qui interno testimonio suo corda nostra confirmat, ut non dubitemus, sed sciamus, cui credamus, 2. Tim. 1. v. 12.

Olim Dominus in *Jerusalem ignem habebat & caminum*, Esa. 31. v. 9. Nos spiritualis illa Hierosolyma sumus, in qua non modò tota SS. Trinitas habitat: sed & Spiritus S. ignem & caminum alit, juxta illud, 2. Cor. 6. v. 16.

Ezechieli ostendebat Deus in visione civitatem, cujus nomen, *Jehova ibi*, Ezech. 48. v. 35. Tu Christiane! civitas illa es, tuum nomen est, *Jehova ibi*, Psal. 132. v. 14.

Quod si igitur Deus non solùm *pro nobis*, sed & *in nobis*, quis contra nos? Rom. 8. vers. 31.

Hoc solatio freti, in omnibus adversitatibus animosi esse possumus. Major enim est, qui in nobis est, quàm qui in mundo, 1. Joh. 4. v. 4.

III. *Tanquam noster advocatus*, sicut appellatur, 1. Joh. 2. v. 1.

Talem se præstitit trisariam:

1. *Spiritum Sanctum mittendo.* Fidelis Advocatus, profecturus aliquò peregrè, alium substituit, qui Clientis causam agat. Sic Christus Apostolis visibilem suam præsentiam subtrahitur, alium iisdem Paracletum promisit: quem etiam decimo post ascensionem die misit. Act. 2. v. 1. seqq.

Adhuc hodierno die solatio hoc fruimur: licet enim Spiritus Sanctus eam men-

surâ, quâ super Apostolos effusus est, hodie nobis non communicetur: attamen primitias spiritus accipimus, Rom. 8. v. 23. & non inexperti sumus, quomodo Spiritus Sanctus munus hoc suum in nobis obeat, quando Diabolus accusat, Apoc. 12. vers. 10. & mundus persequitur, Joh. 15. v. 20. & crucis variationes & exercitus contra nos sunt, Job. 10. v. 17. Nisi enim ille solamine suo nos reficeret, pereundum nobis esset in afflictione nostra, Psal. 119. v. 92. Verùm per internum ipsius alloquium mutamus virtutem, Esa. 40. v. ult. Ut flocci æstimemus afflictiones, & dicamus: Quid enim mihi est in cælo? Psal. 73. vers. 25.

2. *Pacem relinquendo*, sic enim ad Apostolos ait: Pacem relinquo vobis, pacem meam do vobis: non quomodo mundus dat, ego do vobis. Sed spiritualem dat nobis conscientiam pacem, quæ exuperat omnem sensum, Phil. 4. v. 7.

Fidelis Advocatus in id ante omnia incumbit, Clienti suo pacem, & salvum conductum procuret, dum res ad exitum deducatur. Idem nobis Christus acquisivit. Per illum enim pacem habemus cum Deo, Esa. 54. v. 9. cum propria conscientia, Col. 1. v. 13. Cum hostibus nostris, qui quidem nos impugnare, sed expugnare nequeunt. Diabolus arma amisit, Luc. 11. v. 22. Mors aculeum, infernus victoriam, 1. Cor. 15. v. 15. Non dicere cum Paulo possumus: Si Deus pro nobis, quis contra nos? Rom. 8. vers. 33-34.

3. *Mundi Principem confundendo.* Fidelis Advocatus causam ad extremum tueri, nihilque juris contrarie parti relinquit.

Idem Christus fecit: propterea ait: Venit princeps mundi hujus, & in me non habet